

Anton Kacjan
Terminal Tower
Room 2310
Cleveland, O. 44113

AMERICAN IN SPIRIT
N IN LANGUAGE ONLY

Serving Chicago, Milwaukee, Waukegan, Duluth, Joliet, San Francisco,
Pittsburgh, New York, Toronto, Montreal, Lethbridge, Winnipeg

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, SEPTEMBER 11, 1972

STEV. LXXIV — VOL. LXXIV

NO. 174

Izrael ponuja Arabcem mir za določeno ceno

Predsednica vlade Izraela je v javni izjavi ponudila Arabcem mir, toda brez vrnitve vsega zasedenega ozemlja.

TEL AVIV, Izr. — Za judovsko novo leto je predsednica vlade Golda Meir govorila o odnosih z arabskimi sosedji. Jordanijem kralju je ponudila mir "pod velikodušnimi pogoji", med drugim prosto pristanišče v Gazi in Hajfi in prost prelet jordanjskih letal preko Izraela, pa povedala tudi, da si bo Izrael za držal del jordanjskega ozemlja, ki ga je zasedel junija 1967.

"Mi se ne bomo nikdar vrnili na meje pred vojno leta 1967," je rekla Golda Meir in dodala, da se morajo Arabci s tem dejstvom sprijazniti. Ozemlje bo moral odstopiti ne le Husein, ampak tudi Sadat in sirijski Asad.

"Arabci morajo plačati za mir. Če se nekdaj dvigne enkrat nato zopet k moritvi in uničevanju, mu za to ne smejo dati Nobelovo nagrado. Vsakdo mora plačati za to," je izjavila predsednica vlade Izraela. Pokazala je velik zemljevid pred seboj na steni v svojem uradu in poudarila, da se Izrael ne bo nikdar umaknil z Golankega višavja, ki ga je junija 1967 vzel Siriji, obdržal bo del zasedenega jordanjskega zahodnega brega reke Jordan ter Sharm-El-Sheikh na južnem koncu Sinajskega polotoka z delom tega polotoka. Vse ostalo je Izrael voljan vrniti, če so seveda njegovi arabski sosedje pripravljeni skleniti z njim mir. Za enkrat z izjemo Jordanije še ni nihče pokazal take volje. V Kairu so ponovno poudarili, da je mir z Izraelom možen le, če ta vrne "poslednjo ped" zasedenega arabskega ozemlja.

Kajenje za ženske bolj nevarno

LOS ANGELES, Calif. — Študija na University of California je pokazala, da imajo ženske, ki kadijo, 9-krat več verjetnosti za raka v ustih kot nekadilke. Pri kadilcih je za ustnega raka 6-krat več verjetnosti kot pri nekadilcih.

Pri kadilkah je torej nevarnost za eno tretjino večja kot pri kadilcih. Vzroka temu pojavu še niso ugotovili.

Marka Spitzka čaka bogata bodočnost

HOLLYWOOD, Calif. — Mark Spitz, ki je na letošnji olimpijadi v Muenchenu dobil 7 zlatih medalij, ima celo vrsto raznih ponudb, ki so vredne skupno za enkrat okoli 5 milijonov dolarjev, kot je dejal njegov učitelj in svetovalec Sherm Chavoor. Filmski igralec Kirk Douglas pregleduje razne možnosti za sedaj svetovno znanega plavalca v Hollywoodu.

Vremenski
prerok
pravi:

Delno oblačno z možnostjo
dežja. Najvišja temperatura
okoli 75.

Novi grobovi

John Centrik
V Ashtabula negovališču je umrl v četrtek 89 let stari John Centrik s 5588 S. Ridge Road-West v Genevi, Ohio, preje z E. 177 St. v Clevelandu, rojen v Zužemberku v Sloveniji, od koder je prišel v ZDA 1. 1910, zaposlen do upokojitve 43 let pri Brown Fence & Wire Co., vдовec po 1. 1943 umrli ženi Frances, oče Johna A., brat pok. Josephine Golobic. Pogreb je iz Zeletovega pogrebnega zavoda danes jutraj ob 8.15, v cerkev Marije Vnebovzete ob 9., nato na Kalvarijo.

Frank Baraga
V soboto jutraj je umrl 78 let stari Frank Baraga s 331 E. 195 St., zadet od srčne kapi. Pokojnik je bil rojen na Blokah v Sloveniji, od koder je prišel v ZDA 1. 1910. Bil je mož Frances, roj. Mesec, oče Alvine Spalding in Virginie Sherman, 4-krat stari oče, po pol brat Josepha Modica. Do svoje upokojitve je bil zaposlen pri Acme Co. Bil je član SNPJ št. 142. Pogreb bo iz Zeletovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. jutri ob 9.15, v cerkev sv. Križa ob 10., nato na All Souls pokopališče.

Antoinette Briar
V soboto je umrla v Ivy House Nursing Home v Painesvillu Antoinette (Nettie) Briar, stara 65 let, rojena v Trstu, posvojena hčerka pokojnih Jakoba in Alice (roj. Grdina) Vidmar, sestra pok. Jacka Vidmarja, Eleanor Morris, Alice Vidmar, Arlene Clayman (Calif.), Veronice Saitz in Johna Vidmarja. Pred upokojitvijo je bila zaposlena kot šivilja pri Richman Bros. Co. Pogreb bo v sredo ob 8.45 iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev sv. Roberta ob 9.30, nato na All Souls pokopališče.

John Lipoglavsek
V soboto je umrl v Alliance mestni bolnišnici 62 let stari John Lipoglavsek, samski, živeč pri svoji sestri na 18116 Waterbury Avenue, Maple Heights, rojen v Newburghu, zaposlen pri Arcrod Welding Co., brat Anne Belle Coco, Mary Simko in Josepha. Pokojnik je bil član ADZ št. 20. Pogreb bo iz Ferfolia pogrebnega zavoda na 5386 Lee Road jutri, v torek, ob

ZDA in SZ v jedrskem orožju v ravnovesju

Mednarodni institut za strateške študije sodi v svojem letnem poročilu, da so ZDA in ZSSR v jedrskem orožju približno enake.

LONDON, Vel. Brit. — Združene države in Sovjetska zveza so v jedrskem orožju približno enako močne. Vsaka ima toliko uničujočega orožja, da lahko pokonča drugo, četudi bi bila prva napadena. To je ugotovitev Instituta za strateške študije tu, ki uživa velik ugled po vsem svetu.

Moskovska sporazuma o omejitvi protiraketne obrambe in omejitvi ofenzivnih raket za pet let, položaja nista spremenila. Sovjetska zveza ima še vedno več medcelinskih raket kot ZDA, toda te imajo prednost v večobmožnih glavah in v kakovosti medcelinskih raket.

Na morju ima Sovjetska zveza v atomskih podmornicah 560 medcelinskih raket, 245 pa jih je še v gradnji. ZDA imajo 656 medcelinskih raket v svojih atomskih podmornicah za takojšnje uporabo.

Na kopnem razpolaga Sovjetska zveza trenutno z okoli 1.530 medcelinskimi raketami, 90 pa jih je v gradnji. ZDA jih imajo 65 let, rojena v Trstu, posvojena hčerka pokojnih Jakoba in Alice (roj. Grdina) Vidmar, sestra pok. Jacka Vidmarja, Eleanor Morris, Alice Vidmar, Arlene Clayman (Calif.), Veronice Saitz in Johna Vidmarja. Pred upokojitvijo je bila zaposlena kot šivilja pri Richman Bros. Co. Pogreb bo v sredo ob 8.45 iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev sv. Roberta ob 9.30, nato na All Souls pokopališče.

Moštvo v oboroženih silah ZDA se je tekom leta zmanjšalo za 300.000 mož na skupno 2.4 milijone, kolikor so jih imele pod orožjem v času pred korejsko vojno pred več kot 21 leti. Sovjetska zveza ima v svojih oboroženih silah skupno 3.375.000 mož.

Slabe ceste so drage

Proučevalci prometa v ZDA trdijo, da stanje slabe ceste v ZDA voznike avtomobilov v zamudah časa in popravilih avta letno okoli 5 milijonov dolarjev.

8.15 jutraj, v cerkev sv. Lovrenca ob 9., nato na Kalvarijo.

Earl Butz

BO OSTALO PRI NAPOVEDI?

Poljedelski tajnik Earl Butz je dejal, da je cena živini padla in je dejansko najnižja v zadnjih 10 mesecih. Nujno morajo biti znižane tudi cene mesa. Za enkrat v tem pogledu ni kaj prida opaziti.

Trenj v McGovernovem kampanjskem vodstvu ni ne konca ne kraja

WASHINGTON, D.C. — McGovern se po vsem sodeč ne more odločiti za trdno in jasno vodstvo svoje volivne kampanje. Uradni vodnik kampanje, bivši strankin glavni načelnik L. O'Brien je grozil s svojim odstopom pred Delavskim dnevom, pa ostal na svojem mestu, kar naj bi pomenilo, da ima vodstvo trdno v rokah.

Zdi se, da temu vendar ni tako in da ima Gary Hart, McGovernov 34 let stari upravnik kampanje, še vedno najvažnejšo vlogo in nemara tudi besedo. Tako se je kong. Frank Thompson iz New Jerseyja naveličal večnega pregovarjanja s Hartom o denarju, ki ga je potreboval za kampanjo za vpisovanje volivnih upravičencev v volivne imenike, na katere čelo ga je McGovern postavil, in je pretekli četrtek odstopil.

McGovern je F. Thompsona skušal pregovoriti, toda ta je bil tako nejevoljen, da je vztrajal pri odstopu.

Dejstvo o raskemu kandidatu med tem primanjkuje finančnih sredstev in poziva na vseh zborovanjih svoje pristaje za podporo. Vsak dolar je dobrodošel.

ZDA ODKLONILE OBSODBO IZRAELSKEGA ODGOVORA

Združene države so včeraj vetirale resolucijo v Varnostnem svetu Združenih narodov, ki je zahtevala takojšnji konec izraelskih vojaških nastopov proti Siriji in Libanonu, ne da bi kaj omenila nastop arabskih teroristov, ki je bil vzrok za nje.

ZDRUŽENI NARODI, N.Y. — Sirija je pozvala predsednika Varnostnega sveta ZN, naj tega nujno skliče na izredno sejo, ko so izraelska letala napadla postojanke in oporišča arabskih gverilcev v Siriji in Libanonu preteklo soboto in pri tem pokončala 66 Arabcev, med njimi tudi nekaj otrok in žensk. Izraelska letala so sestrelila tudi tri sirijska letala. Varnostni svet se je včeraj sestal in razpravljal o resoluciji, ki so jo predložile Jugoslavija, Somalija in Gvineja. Resolucija je zahtevala ustavitev izraelskih napadov, nič pa ni obsodila vzroka za nje — napad arabskih teroristov v Muenchenu.

Britanija, Belgija, Francija in Italija so predlagale dopolnilo resolucije, ki je obsodilo terorizem, proti čemur pa je nastopil sovjetski zastopnik Jakob Malik. Trdil je, da muenchenski pokol nima nobene zveze z Varnostnim svetom ZN, ki je bil sklican na sejo na zahtevo Sirije in Libanona v protest proti izraelskim napadom.

Ameriški zastopnik George Bush je vprašal, če je v resnici kdo, ki misli, da med izraelskimi napadi in nastopom arabskih teroristov v Muenchenu ni nobene zveze. "Mir na Srednjem vzhodu je v nerazrešljivi zvezi s pomorom v Muenchenu. Mi smo na zelo nevarni poti, ko molčimo o terorizmu. S svojim molkom o strahoti v Muenchenu privajamo samo nove Muenchene," je ugotovil Bush.

Glasovanje proti resoluciji, ki pomeni avtomatično veto, je bilo drugo ZDA. Prvič so svoj veto uporabile 17. marca 1970 v vprašanju Rodezije.

V Muenchenu ni bilo rešitve za Izraelce?

Podrobna proučitev vseh okoliščin kaže, da v Muenchenu desedanjso ni bilo nobene rešitve za ugrabljene Izraelce, kakor hitro so bili ti v oblasti arab-

bi poskušal ustavo in zakone očitno kršiti, bi naletel brez dvoma na odpor vojske, ki je še vedno trdni čuvar zakonitosti v Čilski republiki.

Glavne težave so gospodarske. Čile nima sredstev, da bi kupil vsakdanje potrebščine, stroje in nadomestne dele v tujini. Devize, ki jih je dobil Allende ob nastopu vlade, so že davno vse porabljene, država je zadolžena v tujini čez glavo in ni sposobna plačevati niti obresti, kaj šele zapadle obroke posojil. Tujina nima pri takem položaju nobene volje, da bi dajala Čilu nova posojila. Položaj je poslabšal hud padec cen bakra, ki je prinašal Čilu največ deviz.

Svojim pristajem je dejal, da je prva njihova naloga zmagati pri volitvah v prihodnjem marcu, nato pa bo sestavljena in uzakonjena nova ustava, ki ne bo ne meščanska in ne socialistična, bo pa zavarovala pravice delavstva in odprla pot v socializem.

V sedanjem Kongresu ima večino opozicija, ki je odobrila zakon, kateri onemogoča vladi zasego novih podjetij brez posebne odobritve Kongresa samega. Allendeja to jezijo, pa si ne more pomagati, če se hoče držati zakonov. Če

Iz Clevelanda in okolice

Opozorilo upokojencem —

Tajnik Kluba slov. upokojencev za senklersko okrožje opozarja vse, ki so se prijavili za izlet v Ennon Valley, naj bodo 13. septembra zjutraj pravočasno na mestu pred SND, ker avtobus bo odpeljal točno ob 8. uri.

McGovern v mestu —

Demokratski predsedniški kandidat sen. McGovern in sen. E.M. Kennedy bosta jutri zvečer ob 8. govorila na političnem shodu v Areni.

Neobičajna šola —

Organizacija "Črni muslimanov" je odprla pretekli teden "University of Islam" na 2813 E. 92 St., na kateri naj bi bilo vpisanih okoli 500 črnih otrok razdeljenih na otroški vrtec in 9 razredov osnovne šole. Ta "univerza" nima nobenega državnega dovoljenja za poslovanje. Njen vodnik Theodore 3 X je dejal: Mi imamo božjo avtoriteto za ustanovitev šole v imenu Alaha!

Slabi načrti —

Umetniški posvetovalni odbor Mestne načrtnice komisije je predložil spremembo v načrtih zunanosti. Mestno-okrajnega pravosodnega središča, ker da so ti načrti precej revni. Pročelje in ostalo zunanost skuša sedaj spremeniti Pietro Belluschi, častni dekan arhitekturne šole na Massachusetts Institute of Technology. Stroški za gradnjo novega sodnega središča so predvideni na preko 91 milijonov dolarjev.

"Dan enega sveta"

je lepo uspel! V nedeljo popoldne se je kar lepo število ljudi udeležilo proslave "Dneva enega sveta" v Madžarskem kulturnem vrtu. Navzoč je bil tudi državni guverner J. J. Gilligan.

Republikanci so se

zbrali v Cippewa Lake — Na republikanski shod v Cippewa Lake, kjer je bila navzoča hčerka predsednika R. M. Nixon Tricia Cox-Nixon, se je zbralo okoli 35.000 ljudi. Predsednikova hčerka je bila navdušeno sprejeta in pozdravljena s klici "Tricia, Tricia!"

Stirje ubiti —

Konec tega tedna so bile ustreljene štiri osebe v različnih delih mesta. Doslej je bilo letos veliko več umorov in ubojev v našem mestu kot lani.

Arabske gverilce so pokopali na skrivaj

MUENCHEN, Nem. — Nemške oblasti so odredile, da so pet ubitih arabskih gverilcev pokopali skrivaj nekeje v Zahodni Nemčiji. Nihče namreč ni vprašal za njihova trupla in so tako ostali "neznani".

Tunizijska vlada je Nemčiji sicer predložila iz "humanih razlogov", naj pošlje trupla ubitih v Tunizijo ali v kako drugo arabsko državo, toča Nemčija predloga ni sprejela, ker se ni javil nihče od sorodnikov ubitih gverilcev.

Družine posadk Šeste flote ZDA v Atenah

ATENE, Gr. — Pretekli torek je prišla sem prva skupina 300 družin ameriških mornarjev Šeste flote, ki je dobila tu svoje domače pristanišče. V petek ji je sledila druga skupina 200 družin.

6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$20.00 na leto; \$10.00 za pol leta; \$6.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$20.00 per year; \$10.00 for 6 months; \$6.00 for 3 months

Friday edition \$6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 174 Monday, Sept. 11, 1972

Zgodovinska dogajanja v Evropi

Dasi je Zahodna Evropa v svojem političnem razvoju bistveno neodvisna, je ta njen razvoj bil doslej zaradi posledic druge svetovne vojne tako navezan na politični razvoj ZDA, da tudi še letos najprej pričakuje konca severno-ameriške volivne kampanje in izvolitev novega severno-ameriškega predsednika, predno bo storila največji korak v svoji bogati zgodovini: predno se bo prihodnje leto v celoti gospodarsko povezala z vstopom Anglije in še treh drugih držav v razširjeni Skupni evropski trg. Leto 1973 bo tako izredne važnosti za evropsko in svetovno zgodovino.

Deset zahodnoevropskih držav, združenih v Skupnem evropskem trgu, bo od prihodnjega leta dalje kontroliralo v tej organizaciji približno polovico celotne svetovne trgovine. To ima nepreračunljive posledice, saj bo ta Evropska skupnost največja gospodarska velesila na svetu.

Po formalizaciji tega dogodka je pričakovati končne ga poziva na evropsko varnostno konferenco, ki naj potrdi obstoječe de facto meje, ki delijo kontinent na nekomunistični Zahod in komunistični Vzhod. Nihče te varnostne konference ne označuje tako, toda vsi vedo, da je to eden glavnih namenov, ki se skrivajo za vztrajnim sovjetskim pozivanjem na to konferenco.

Ko bo prihodnje leto ta drugi korak storjen, se bo Zahodna Evropa znašla pred dvema problemoma. Prvi bo iznajti način, kako se povezati še tesneje v finančno celoto nasproti ostalemu svetu, drugi pa, kako premostiti potrebo po tesnejši narodni povezavi, ki jo ovira tradicija nacionalizmov, ki so doslej ločili evropske države med seboj.

Ves ta razvoj bo zahteval dolgo dobo, toda prihodnje leto bo Zahodna Evropa vsekakor postavila temelje za ta razvoj. Vsi člani Evropske skupnosti priznavajo nujnost boljše koordinacije gospodarskih in finančnih zadev. Sanje o enotni evropski valuti so vedno realnejše.

Nova zahodna Evropa bo morala tudi temeljito preučiti problem svoje obrambe, kakor tega še ni storila doslej. Že sama varnostna konferenca, če bo kakor koli zrahljala napetost med Zahodno in Vzhodno Evropo, bo imela neposreden vpliv na nadaljnji razvoj v NATO, prav tako kakor v Varšavskem paktu.

Dasi vsi pričakujejo, da bo Nixon izvoljen na letošnjih novembrskih volitvah in bo tako zagotovljena nadaljnja prisotnost severnoameriških oddelkov v Zahodni Evropi, kakor je to sam ponovno potrdil, pa vsi tudi računajo, da se bo njihovo število po varnostni konferenci znova skrcilo.

Evropska skupnost bo morala hote ali nehoti prevzeti nase večje breme svoje obrambe, kar ZDA zahtevajo že več let. Ni kazno, da bi Zahodna Evropa povečala svojo obrambno silo z običajnim orožjem. Nasprotno vse kaže, da v Zahodni Evropi mislijo na skupno atomsko udarno silo, ki naj bi bila sicer koordinirana s spreminjajočo se strukturo NATO-a, toda prilagojena vojaškim potrebam Zahodne Evrope.

Doslej je severnoameriške atomske tajnosti delila samo Anglija, kar je povzročalo veliko nezadovoljstvo v francoski vojski. DeGaullova protibritanska in tako posredno protiameriška politika je tudi slonela na tej užaljenosti nad anglo-ameriškim samoljubjem.

Kljub temu je zadnja leta prihajalo do razgovorov med Francijo in Anglijo o teoretični možnosti združitve atomskih sil obeh držav za blaginjo celotne Zahodne Evrope. Anglija je na teh razgovorih vezala povezavo svoje atomske sile s francosko na svoj predhodni vstop v zahodnoevropsko skupnost.

Francija čaka na prihodnje leto, ko bo v ZDA zakon, ki prepoveduje ameriškim oboroženim silam posredovati atomske izsledke drugim zaveznikom razen Angliji, prenehal veljati. V Parizu menijo, da bo takrat Anglija avtomatično bolj pripravljena deliti svoje atomsko znanje s Francijo in z ostalo Zahodno Evropo in tako ustvariti nov koncept zahodnoevropske obrambe.

Ker je politični razvoj držav tesno povezan z njihovim vojaškim razvojem, se pojavlja vrsta vprašanj, ki jih bo Zahodna Evropa morala rešiti v zvezi z novim britansko-francoskim atomskim sodelovanjem. Nastaja vprašanje severnoameriškega atomskega sodelovanja z Zahodno Evropo in novega francoskega odnosa z NATO. Doslej je Francija skušala NATO puščati čim bolj ob strani.

Nastaja tudi vprašanje odnosa Zahodne Evrope do nedavno sklenjene pogodbe o omejevanju atomskega oboroževanja med ZDA in ZSSR. Po tej pogodbi morajo omejiti svojo atomsko oborožitev ne samo ZDA in ZSSR, temveč tudi NATO in Varšavski pakt kot celoti.

Vse to so veliki in zapleteni problemi, toda življenjsko važni. K tem je treba prišteti še vprašanje v svet stopajoče

Kitajske, ki, čeprav daleč od Zahodne Evrope, skoro neposredno vpliva na njen razvoj. Kitajska namreč čuti silo sovjetskega vojaškega pritiska na svoje meje bolj kakrat, kadar se v Kremlju počutijo varne v Evropi. Zato v Pekingu nasprotujejo slehernemu rahljanju napetosti na evropskem kontinentu.

Iz te zgodovinske graditve zahodno-evropske svobodne skupnosti ostaja izključena Slovenija in to zaradi zaslepljene navezanosti slovenskih in jugoslovanskih komunistov na zastarelo protinaravno marksistično ideologijo iz 19. stoletja. Ustavili so naraven razvoj slovenskega naroda za dolga desetletja in kdo ve, kdaj bo mogel — če bo sploh mogel — dohiteti zamujeno zgodovino. To je njihov največji zločin.

S. S.

BESEDA IZ NARODA

Pismo
Vrhenškega
Tineta

Waukegan, Ill. — V naši "Ameriški Vrhnik" (v Waukeganu), kakor so jo "krstili" in ji dali ime naši pionirji, še vedno diha in deluje precej Slovencev. Seveda ne več tako glasno in šumno, kakor pred nekaj desetletji, ko je bilo nas več, to pionirjev, ki so prišli za kruhom v ta kraj še pred prvo in za tem pred drugo svetovno vojno. V letih tistih časov smo se pa res gibalni in delali, kakor da bo naša "Ameriška Vrhnik" živila še stoletja. No, kar vse so Slovenci za ta kraj in tukajšnje okolice naredili, bo pa časten spomin na to našo "Vrhniko" in vse njene pionirje in pionirke še dolgo živel in pričal prihodnjim našim rodovom in vsem, ki bodo tu bivali, kaj so za napredek tega kraja slovenski priseljenci naredili, za ta kraj trpeli, itd., da se sedanjim ljudem tod bolje godi.

Morda bi kdo zunanji, ki mu ni znana preteklost teh krajev, vprašal: Kaj so pa storili?

Deseta cesta, ki deli Waukegan in North Chicago, daje na to odgovor. Tam stoji slovenska cerkev Matere božje in velika farna šola. Malo naprej proti jezzeru na Deseti cesti Slovenski dom. Vse naokrog pa številni domovi, ki jih posedajo slovenske družine na obeh straneh Desete ceste, daleč v ozadju obeh strani Desete ceste, to je v Waukegan in North Chicago. Doli pri Park avenue na North Chicago strani ceste pa velika "North Shore" hranilnica in posojilnica. Poleg tega je tu lepo število slovenskih podpornih društev in klubov. Slednji so bili nekdanj bolj živi, obstoje pa še mnogi in delujejo naprej. Vse te ustanove in vse to so "slovenski grunti", ki so jih zapustili svojim potomcem in rodovom slovenski pionirji v tem našem kraju in okolici. To so spomeniki, ki govorijo o naših pionirjih.

In kaj ti spomeniki naših pionirjev govorijo nam vsem?

Zelo glasno govorijo in opominjajo nas vse: Slovenci ne pozabite važnosti vsega tega. Stori-te vse, kar morete, da bomo čim dalj obstali in še dolgo, dolgo pričali našim potomcem in naši Ameriki, kaj so slovenski pionirji napravili in storili za ta kraj — da je tak, kakršen je. In ti Amerika pa ne pozabi dati priznanja tistim, ki so te kraje s svojimi pridnimi rokami napravili, da so, kakršni so!

* NEKDANJOST IN SEDANJOST sta dve "teti" časa. Prva je "stara teta", ker je starejša — druga šele postaja "teta" po zaslugah, kar prinaša v sedanjih časih ljudem in svetu. Sedanjost je mlajša, hitrejša in močnejša in bolj okretna od nekdanjosti. Slednja peša in v marsičem je že čisto opešala. Sedanjost pa jo odrija v pokoj in vozi po svoje, kakor se njej zdi. Sedanjost nekdanjosti ne upošteva, kar iz njenih dni njej služi, kar ne, opušta in išče nova pota, ki so tu in tam nekatera boljša. Nekatera pa

slabša, kakor so bila pota nekdanjosti. V iskanju novih potov v sedanjosti dela napake, v iskanju teh jo razna navdušenja zaslepujejo. Te napake ji bo odkrila bodočnost, kakor jih doslej je še vedno odkrivala "stari teta" nekdanjosti. Grehe, katere zemljani tako radi obešamo na hrbet gori omenjenima "teta-ma", po povzročamo ljudje, vsi in vsak. Oni na vrhovih, na najvišjih položajih, in od njih doli vsi nekaj. Oni na vrhovih, ki jih povzročajo, mi pa, ki jim poverjamo prilike za take slučaje. Brez neke odgovornosti ni nihče pri tem.

O tem bi morali temeljito razmišljati zlasti mi vsi v Ameriki letos, ko se nam ponujajo politiki-karji od vseh strani, da naj na volivni dan volimo za nje. Zabavljati po volitvah čez to in ono je prepozno. Zdaj je čas, da javnost pove, kaj želi in to objavi kandidatom in strankam in zahteva od istih, da naj se po volitvah tega, kar obljublajo, držijo in izpolnjujejo. Če bi javnost bolj pazila, kako politiki-karji po volitvah vozijo in izvršujejo ono, kar pred volitvami obljublajo, da bodo od njih zahtevali, da ne bodo tega, kar so obljubili, tudi skušali napraviti, da jih bodo odpoklicali, bi bilo drugače. Taka določila bi morala biti uveljavljena in ker jih ni, delamo potem politiki-karji, kakor so navajeni po vsakih volitvah. Nekateri so pošteni in dobri, ampak veliko pa je tudi takih, kakor dnevna poročila govorijo, kakor ravna, kakor da so vse blagajne mest, okrajev in držav "pojerbali" in da lahko z njimi ravna, kakor ravna marsikje. Ko so pa blagajne prazne, pa nam navijejo nove davke.

To ni nobeno obrekovanje. Kakor že omenjeno, dnevna poročila povedo, še več povedo razprave na sodiščih, o raznih uradnih in na najvišjih državnih in drugih položajih, kako nekateri sprejemajo podkupnine, dajejo nekaterim take in take ugodnosti, drugim pa ne. Zakaj? Politična prijateljstva! Velike kor-poracije dobijo nekatere vrste ugodnosti pri tem in onem. Mali podjetniki, posebno pa še mali posestniki pa ne. Ti pa le vsako leto višje račune za davke. In koliko še drugega.

Javnost na vse take slučaje premalo pazi, zato je tako, kakor je, in jih bo več in več, dokler bo tako. Javnost vsakega kraja bi morala biti organizirana in taka njena organizacija naj bi imela nalogo čuvati in paziti na vse, kako se troši njen denar, ki ga prispeva za davke in drugo. Itd. itd. je še mnogo takih zadev, na katere bi morala javnost bolj gledati, kakor gleda. Čas je, da bi se javnosti odprle oči.

Pa še drugič kaj o tem in drugem.

* ZA DOBRO VOLJO PAROKROGLIH:

— Navihani Jožek. — Stari Miklavšev oče je pod lipo razlagal vnuku Jožku, kaj vse je v svojih letih naredil in kaj vse zna. Jožek ga je vneto poslušal. Nato se pa je on pohvalil staremu očetu:

"Jaz pa nekaj znam, kar vi ne znate."

"Kaj neki?" ga vpraša stari oče.

"Rasti znam!"

*
— Pregovor. — "Veš," je Cene rekel Gašperju, "Vida mi je rekla sinoči, ko sva se pogovarjala pod okencem, da edino mene ljubi."

"Hm," odvrne Gašper, "potem pa dobro pazi na svoje stvari. Saj veš, da pravi pregovor: Kdor laže, ta tudi krade."

*
* PAR UGANK:

— Kdaj zajca zobje boljijo? (Kadar ga pes popade.)

— Kakšnega krompirja se v Ribnici največ poje avgusta meseca? (Kuhane.)

— Ko je kutar, pa vendar ni menih? (Nemš-kutar.)

Vsem čitateljem A.D. lep pozdrav!

Vrhenšk Tine

Klub slov. upokojencev
za Waterloo Rd. okrožje

CLEVELAND, O. — Klub slovenskih upokojencev za Waterloo Road okrožje ima jutri, v torek svojo redno sejo v običajnih prostorih ob dveh popoldne. Na sejo je vse članstvo vljudo vabljeno.

Na dnevnem redu imamo vrsto važnih točk, ki jih je treba pre-tresti, premisliti in nato o njih odločiti.

Poskrbeti moramo za pridobivanje novega članstva. Čim več nas namreč bo v klubu, tem lažje in uspešnejše bo naše delo. To velja posebno sedaj, ko se prizadevamo za zmanjšanje davka na naše domove. Državni zakon v Ohio je to že uvedel, o tem vprašanju pa bo razpravljala tudi Kongres. Pri političnih zadevah šteje število! Čim več volivcev, tem močnejši in glasnejši je njihov glas!

Ker nismo imeli letošnje poletje ne piknika in ne veselice, smo že razpravljali o tem, da priredimo v oktobru ali vsaj v novembru nekako veselico s plesom in večerjo v Slov. delavskem domu na Waterloo Road. Odbor se bo potrudil za dobro organizacijo potrebe, pa tudi za zabavo in razvedrilo. Mora pa seveda sodelovati tudi vse članstvo, če naj bo naša prireditev res uspeh!

Po seji jutri bomo imeli tudi prigrizek za članstvo.

Misliti moramo tudi že na prihodnje leto 1973. Letos smo imeli spremembo v odboru, ko nam je umrl predsednik Ažman, spremenilo se je tudi vodstvo tajništva. Spremembe bo treba v novem letu potrditi ali pa izvoliti nov odbor. Sanjamo tudi, da bi prihodnje leto v marcu ali aprilu priredili kako veselico, ki bi naj kaj prinesla in klubovo blagajno. Ne mislimo na kakvejši denar, toda s suho blagajno se tudi ne more daleč. Lepo in privlačno je s prostimi prigrizki, toda s samo članarino si jih ne moremo kaj prida privoščiti.

Imamo pisarniške stroške in včasih je treba tudi kakemu članu pomagati, če je seveda možno.

Pridite vsi jutri ob dveh popoldne na klubovo sejo.

Matthew Penko, zapisnikar

Zares — preobrnilo se je

NEW YORK, N.Y. — Hladno je že to jutro na dan pred Malo mašo. Zares letošnji pasji dnevi, ki so se vlekli kot povest o Jari kači in steklem polžu, so dobili svoj pravi konec v sobotnem dežju. Čeprav ga ni bilo bogve kaj, je premaknil nekaj tam v ozračju. Vetrovi so na prvo septembrsko nedeljo razgnali oblake in imeli smo lep dan.

Vendar srenjska cerkvena sv. Cirila na Osmi je bila pri obeh slovenskih mašah dokaj prazna. Še župnik oče Richard jo je zapustil ta dan. Tudi jaz sem se ji izneveril.

Slovenskih srenjčanov ni bilo, čeprav bi morala biti obhajilna nedelja mož in fantov, ker je bila to nedelja pred Delavskim dnem. Vse je bilo nekje na cesti ali pa že na prostorih, kjer naši ljudje preživljajo zadnje dneve počitnic.

Del srenjske mladine je bil te dni v severnem koncu naše njujorske države. Že v petek zvečer so odšli v Fosterdeal, nekaj milj izven znanega naselja Monticella. V Fosterdealu je znana organizacija SAVA imela letos svojo konvencijo. Okoli 40 se jih je zbralo iz New Yorka, Clevelanda, Chicaga, Minneapolisa, ena članica pa je prišla iz Montreala, dočim letos ni bilo nobene Savana iz Toronta.

Konvencija se je začela v soboto. Povedali so mi, da je bila letos povsem drugačna. Nobene ga odprtega problema si niso postavili, da bi ga brezplodno reševali. Opravili so samo nujni organizacijski "business". K temu spada seveda razrešitev starega in volitev novega odbora. Novi predsednik je Tine Medved iz Minnesote. Je eden od ustanovnikov SAVE, organizacije mladih slovenskih študentov v Ameriki. Sprva je bilo mišljeno, da bo to predvsem organizacija akademikov.

Letošnja konvencija je bila predvsem skoraj tridnevno prijateljsko srečanje in kramljanje in medsebojne povezave ter vključitve onih, ki so komaj vstopili v to organizacijo ali pa so prvič prišli na to organizacijsko skupščino. Njujorški Savani so imeli v gosteh dve mladi obiskovalki iz Slovenije. Ena je že kar precej znana Jožica Črepinšek iz Celja, ki se bo vrnila domov čez dva meseca. Druga je komaj došla Marička Stojan iz Ljubljane, ki je na obisku pri svojem stricu Lovrotu Stojanu. Med nami bo do konca tega leta.

V soboto zvečer, tja do zgodnjih ur nedelje so imeli plesno zabavo, na kateri jim je igral kvartet Franka Birk. Razgibano in mladostna prešernost ter poskočni ples jih je menda dokaj utrudil. Legli so v postelje okoli treh in nekateri okoli štiri, zategadelj se — Father Richard in jaz — nisva čudila, ko sva nekaj po deseti uri nedeljskega dopoldneva našla, še precej zaspane, komaj prebudene Savanke in Savane.

Naš župnik je prišel, da bo na prostem bral za zbrane Savane nedeljsko mašo. Odbrali smo lep, primeren prostor. Pet minut po 12. uri so bili že vsi zbrani okoli preprostega oltarja, ki so ga malo poprej napravili in uredili z našim župnikom Richardom Roganom. In daroval je sv. daritev v naravi, na delcu vesoljstva, ki ga je ustvaril Gospod, kateremu smo s to daritvijo sv. maše izkazovali čast, ko nas je Njegovo veselje obdajalo in vključevalo Vanj. Dvojni misterij se je tako lepo zlivl v

Italijani še vedno ne priznajo meje z Jugoslavijo

Italijani še vedno niso pozabili na Londonski pakt iz l. 1915, po katerem so dobili pod svojo oblast Trst, Istro, Primorsko, pa še del Dalmacije. Čeprav so večino tega ozemlja izgubili po drugi svetovni vojni in je bila potegnjena meja med Jugoslavijo in Italijo, še vedno izrabijo vsako priložnost, čeprav nima nič opraviti o problemom mednarodnih meja, da privlečejo na dan svoje prikritke zahteve o bivši "coni B", o kateri govorijo kot o italijanski še neodrešeni zemlji.

Taka priložnost se jim je ponudila, ko je 4. avgusta v Trstu izbruhnil požar v naftovodu v industrijskem pristanišču. Slučajno se je to zgodilo en kilometar od jugoslovansko-italijanske meje. In da so označili to dejstvo, so v veliki večini italijanski dnevniki omenjali to mejo na razne načine kot mejo med cono A in cono B, nikakor pa ne

enovitost. In oče Richard nam je govoril, da le v pravi svoji globini duha bomo prav razumeli stvari, ki so v stvarstvu in veselju. Med to mašo sem ob nekaterih trenutkih občutil, kako včasih postane tišina še tišja.

Po maši so bili prijetni razgovori v gručah tu in tam. Midva z župnikom sva imela dokaj dolgo prijetno kramljanje z bivšo glavno predsednico Angelo Vlasic, ki je prišla iz San Franciscas, kamor je morala iti iz Chicaga, ker je uslužbena pri Pan-Am letalski družbi.

Nekako ob treh sva z župnikom zapustila savansko društvo in se po prijetni cesti 17 oddaljela nazaj v njujorsko mesto, kjer je naša slovenska srenja.

In ta se bo spet začela lepše zbirati. Pasji dnevi so pri kraju. Zlata jesen je v liste dreves že ujeta. In prijetno bo priti tudi na Osmo k Sv. Cirilu.

Ni več dolgo od tretje nedelje v septembru. Srenjčani naj vsi vedo, zato med seboj še malo pomenite se o tem, da bo v nedeljo, 17. septembra, po deseti maši spet srenjska prosvetna ura.

Zanimiva bo. Peli nam bodo "Fantje z Osme" in g. Zdravko Kalan nam bo pripovedoval, kaj je videl in kaj je občutil, ko je v letošnjem maju hodil po sveti zemlji naši...

Njujorški slovenski srenjčani — "oldtime-arij" in "youngtime-arij", v nedeljo, 17. septembra, napolnimo našo cerkev pri deseti maši in dvorano po maši! Po programu boste lahko dobili kosilo in še nekaj uric se bomo lepo pomenkovali.

Pasji dnevi so prešli. Mi smo jih preživeli. In pokažimo tudi na narodni skupnosti, da smo jih...

Tone Osovnik

Glas iz Ljubljane

LJUBLJANA, Slov. — Iz prelepe, bele Ljubljane pošiljava vsem znancem priscrnc pozdrave. Iz Amerike sva prinesla mnogo lepih spominov, posebno ne bova zlahka pozabila prijaznih rojakov in rojakin, s katerimi sva bila ponovno skupaj.

Priscrnc hvala za vso naklonjenost in prijaznost tati Jennie Zagorc in Ani Rebol, Filipu Orehu in družini, Nadi Manieri z družino, Krivčevi družini, družini Zagorc, g. in g. McLean, Silviji Schaefer iz Loraina, nje-mu možu in hčerki Tini.

Vsem želiva vse dobro!
Jože in Milena Grošelj

Zdravila proti naduhi

Avstralska zdravnik svetuje-ta astmatikom, naj redno igrajo na škotske dude. Po dolgih raziskavah sodita, da to staro ljudsko glasbilo najučinkoviteje ureja in krepi dihalo.

Priporočata tudi plavanje, hojo in vožnjo s kolesom.

kot mejo med Italijo in Jugoslavijo, kakor da bi še vedno eksistiralo Svobodno tržaško ozemlje, ki ga seveda oni zahtevajo zase.

Največji italijanski jutranjik Corriere della Sera je pisal o "cesti, ki vodi k bližnjemu prehodu v cono B", rimski Il Messaggero pa je pisal o "demar-kacijski liniji s cono B". Približno enako označujejo to mejo še Corriere di Napoli, desničarski Roma in neofašistični Il secolo d'Italia.

Drugi časopisi, desničarski Il Tempo, Corriere del Informazio-ne, kakor tudi desničarsko glavno silo Il Popolo, pa so pisali, da je bil kraj nesreče blizu "demar-kacijske linije z jugoslovansko cono B Istre", kar vse kaže, da še vedno žive v preteklosti oziroma, da ne sprejemajo kot dokončne meje med Italijo in Jugoslavijo, in da imajo še vedno poželjenje po slovenskih krajih.

F. S. FINZGAR:

SILVESTER

Zato moja pot ni bila nič več hoja, to je bil beg, kajnov beg v grozni temi, ki je bila polna strahov. Pred menoj so rasla iz tal črna debla, za vsakim debelom je stala skrita temna senca, ki se mi je pripogibala in iztezala roke po meni. Če sem plašen obstal, so obstale tudi črne sence in me čakale. Kakor skozi šibe sem bežal, znoj mi je lil curkoma po licu. Želel sem dneval, želel ven iz tega žleba, na plano, k ljudem.

Toda noč se je vlekle, z njo se je vlekle globel; noči ni bilo konec — in ni bilo konec pretehtih senc.

Na pol iz obupa, na pol zaradi utrujenosti sem se sesedel pod veje stare smreke, se sključil v gube, naslonil glavo na sveden ter zasnil.

Dan me je prebudil. Strahovi so izginili, pogum se mi je vrnil. Ročno sem se naravnal dalje. Gora se je polagoma nžala, soteska širila in sredi dopol dneva se je odprla pred menoj široka dolina, iz katere je kipel kvišku zvonik.

Začuden sem obstal. Zakaj to ni bila fara, kjer sem bil prvič z očetom in potem tudi še z gospodarjem. To je bil neznan kraj. Spoznal sem, da sem ponoči zgrešil pravo pot.

Sprva sem se preplašil. Samo za trenutek. Ko sem pa preudaril, sem se celo razveselil, češ nikdo me tu ne bo spoznal. Vesel sem korakal proti vasi.

Preden sem prišel v vas, tik pred hišo, mi je nenadoma padel sveženj iz rok. Hitro sem se sklonil ponj, pa se mi je roka tako tresla, da sem s težavo vtaknil prste v zanko povezane cule.

Proti meni je šel orožnik. "Fant, od kod — in kam?" Tako me je ogovoril.

"Iz službe in domov," sem jecilaje odvrnil. Čutil sem, da mi je šinila vsa kri v glavo; kar zapeklo me je v licih.

"Iz katere službe?" je postal orožnik in stopil preko ceste do mene.

"Od tod in tod," sem razlagal in se napravljal naprej.

"A — a —," se je glasno začudil, česar sem se tako ustrašil, da mi je vnovič padla cula na tla.

"Tako, tako, fant, kaj pa kupčija z ovčami?"

Tedaj me je držal.

Tretjič mi je zdrsnil zavoj iz rok, po licih so se mi udrele solze.

Silvester je premolknil. Oči so se mu orosile.

"Kako je zaslučil orožnik vaš greh?" sem ga vprašal.

"Gospodinja je obvestila orožnike, ko je bila na fari, da sta dve ovci izgubljeni, dve starki, taki in taki, tako zaznamovani na ušesih. Če bi jih kdo prodal, da bi vedeli.

Pa ju je prignul Jokelj še tisti dan k mesarju — no, in sedaj veste, kako se je to zgodilo."

"In potem? Vas je odgnal v zapor?"

"Prav bi bilo, ko bi me bil odgnal. Toda tisti prvi zapor in vsi zapori za take grešnike, kakor sem bil tedaj še jaz, niso zapori, niso kazni, ampak šola, gospod! Bog nas varuj take šole!"

III

V SOLI

Ko je Silvester izgovoril besedo šola, je leglo na njegovo lice nekaj žalosti podobnega; pa vendar nisem mogel jasno razbrati: je li to res žalost ali je le odsev prikritih navianosti.

"Torej šola da je bil tisti zapor, pravite?"

"Sola pohujšanja, gospod! Pa ne samo tisti, vsi, vsi taki zapori in ni izjeme med njimi.

Zame in za takele" — Silvester je pokazal s prstom na svojo sivo glavo — "menda ni več pohujšanja na svetu. Zakaj če je kdo na vrhu, ne more več kvitlasku, če je na dnu, je pa tudi konec."

"Za mladino, sodite, je pohujšanje?"

"Za mladino! Koliko tega sem videl! Povem vam, da me je srce bolelo, kakor sem malopriden in zanič. Srce me je bolelo vselej — in če sem vseh grehov deležen, tega pa nisem — pohujšanja pravim. Tega ne veste in ne razumete..."

"Pa bi rad vedel, Silvester! Slutim in slutnja se mi zdi kakor smrt!"

"Kakor smrt, gospod? Je tako in slutnja je prava. Če bi vam odgnil zaveso, da bi pogledali ob pravi uri v tako šolo, bi rekli: Kakor smrt za kugo."

"Odgrnite, Silvester!" Silvester je molčal in pretehtaval. Ko sem mu postregel s kruhom in vinom, se je omečil in razodel svojo povest.

Ko je Silvestra gnal orožnik, se mu je zdela, da gre skozi šibe. Vsako oko, ki ga je srečalo, se je ozrlo na mladega fanta, kateremu so lile solze po licih. Rdeče oči je skrival za hodnični rokav, ki je bil od solz premočen. Nikogar ni pogledal in nikamor se ni ozrl. Gledal je v tla, pa tudi tal ni videl. Ob vsakem kamnu se je spotaknil in na glas zaihtel. Ljudje so pa postajali, se suvali s komolci, kazali s prstom za njim ter vzdihovali: Kaj bo iz njega, kaj! Komaj da je shodil, ga že veže in goni orožnik! Oj, seme tako! Ne bo sadu in če bo, bo njegov delež na vislicah...

Na Silvestra so padale te besede kakor kamni na razbojnika, ki ga je ujelo ljudstvo, da ga pri priči sodi.

Ko sta dospela skozi vas na samotno cesto, ni bilo več ljudi. Njih hudobne besede so utihnile, preteči prsti so izginili. Silvester se je skušal ohrabriti. Obrisal si je oči in pogledal predse v motno daljavo, po kateri je vse utripalo v sončnih žarkih.

"Naj me gledajo; nihče me ne pozna."

To je bila prva tolažba.

Ali takoj se mu je zazdelo, da gredo glasovi za njim, da se širijo, da jih kriči in ponavlja polje, da jih raznašajo ptice, da lete preko gora, trkajo doma na očetovo hišo in jim tam razodevajo:

"Silvestra ženo v zapor! Ni se poboljšal!"

Zazdelo se mu je, da je zaihtela mati, da se je oče raztogotil in udaril ob mizo.

Pogum, ki se je v njem komaj dvignil, je omagal.

V Silvestru ni bilo več moči, da bi se boril zoper bolečino, ki mu je prežela dušo. Sonce je palilo samotno cesto, so se posušile, oči so topo zrle na sivo ravan, noge so se trudno gibale, roka se je navadila svežnja, da ga ni več predeval iz levece v desnico. Vse je otrpnilo: telo in duša. Bil je človek brez volje, brez misli, brez upanja. Takisto top bi bil stopil v prepad ali pljusnil v globočino morja. Nič bi se ne bil streznil in bi se ne bil vprašal: kam? Kakor stroj, ki ga goni sila in nikoli ne vpraša: Ali hočeš, ali moreš?

Krog poldneva sta prišla v trg. Pred pusto, lisasto umazano hišo sta se ustavila in krenila skozi široke dveri v vežo. Tamkaj je dremal na leseni klopi stražar z rešto ključev v roki.

"Prevzemite tegale."

Stražar je zarožljaj s ključji, zazeהל in vstal.

(Dalje prihodnjič)

KOLEDAR
društvenih prireditev

SEPTEMBER

17. — Oltarno društvo fare sv. Vida priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu.

24. — Vinska trgatav na Slovenski pristavi.

24. — Klub društev SDD na Recher Avenue priredi večerjo in ples v prostorih SDD. Večerja, na žaru pečeni piščani, bo na razpolago od 4.30 do 7.

24. — Društvo SPB Cleveland ima romanje v Frank, Ohio.

30. — PAR-FI klub priredi svoj V. vsakoletni Polka ples v avditoriju pri Sv. Vidu. Igrala bosta Pecon in Trebar.

OKTOBER

1. — Kulturna društva v Euclidu priredijo koncert v SDD na Recher Ave.

7. — Društvo SPB Cleveland priredi družabni večer v velikih dvorani pri Sv. Vidu.

14. — Direktorij SND na St. Clair Avenue priredi "Noč v Sloveniji".

14. — Praznovanje 60-letnice obstoja Društva Kras št. 8 ADZ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

15. — Občni zbor Slovenske pristave v Lobetovi dvorani na Slovenski pristavi.

15. — Slovenska ženska zveza, Podr. št. 14 priredi kartno zabavo ob 3. uri pop. v SDD na Recher Ave.

21. — Oltarno društvo fare Marije Vnebovzete priredi Kartno zabavo ob sedmih zvečer v šolski dvorani.

22. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue svoj JESENSKI KONCERT.

28. — Društvo SPB Tabor priredi svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Avenue. Igrajo "Veseli Slovenci".

29. — Skupne podružnice Slovenske ženske zveze prirede Večerjo s plesom v Slovenskem narodnem domu, 6417 St. Clair Avenue.

NOVEMBER

11. — Klub slov. upokojencev v Newburghu priredi za 10-letnico obstoja banket v SND na E. 80 St. Igra Buehnerjev orkester.

11. — Belokranjski klub priredi tradicionalno martinovanje v velikih dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

19. — Klub Ljubljana priredi večerjo in ples v SDD na Recher Ave. Večerja ob 4. uri pop.

18., 19. — Fara sv. Vida priredi "Jesenske dneve", velik festival in bazar.

19. — Fara Marije Vnebovzete priredi Zahvalni festival v šolski dvorani.

23. — "Polka ples" v proslavo 11-letnice Tony Petkovskove

WXEN Polka radijske oddaje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue. Nastopi 10 orkestrrov.

26. — Dawn Choral Club SZZ

† Prof. dr. Franc Stele

Dobili smo žalostno sporočilo iz Ljubljane, da je tam 10. avgusta po kratki boleznii umrl akademik univ. prof. dr. France Stele v 86. letu starosti. Zopet je slovenski narod izgubil enega svojih velikih sinov, ki je pustil globoko sled svojega do zadnjega delovnega življenja v naši kulturni zgodovini. Po akademiku zgodovinarju prof. dr. M. Kosu je zdaj odšel še 5 let starejši umetnostni zgodovinar dr. Stele. Kdo ga ni poznal ne le po njegovem delu, temveč tudi po njegovem licu? Saj je kot svoječasni vodja Spomeniškega varstva za Slovenijo prepotoval gotovo večkrat vso Slovenijo, opisujoč in nekajkrat tudi na novo odkrivajoč neprecenljive zaklade naše srednjeveške cerkvene umetnosti po naših gorskih svetiščih. Na vsakem koraku si naletel na sestavke izpod njegovega peresa, ki jih ni le na stotine, temveč gredo v tisoče, če ne celo čez! Toda Stele ni bil samo pisec, temveč tudi organizator znanstvenih ustanov, ki so terjale mnogo administrativnega dela, bil je šolnik, ki je desetletja vzgajal učence, pa tudi urednik leposlovnih in znanstvenih revij najvišjih kvalitiet. Bil je človek dela, neutrudnega, ne-nehnega dela, ki mu je posvetil življenje do zadnjih dni.

Ta tihi in marljivi kulturni delavec se je rodil v Tunjicah 1. 1886 ter je pred kratkim izpolnil 85 let. Ob tej priložnosti se ga je spomnil kamniški lokalni list in slika iz tistih dni je kazala, da bo Stele še dolgo lahko živel in ustvarjal pri izredni duševni svežosti. Toda obisk domu je bil obenem tudi njegovo slovo od rojstnega kraja.

Po ljudski šoli v domačem mestu je študiral gimnazijo v Kranju, nato pa šel na dunajsko univerzo. Tam je istočasno z Izidorjem Cankarjem in Vojeslavom Moletom predstavljal tisto čudovito umetnostno zgodovinsko trojko, ki je iz Dvoršakovke šole ustvarila moderno sloven-

priredi ob 4. popoldne koncert v SDD na Recher Avenue.

26. — Pevski zbor Planina priredi Jubilejni koncert ob 35-letnici obstoja v Slovenskem narodnem domu na Stanley Ave., Maple Heights. Začetek ob 4. popoldne.

DECEMBER

3. — Pevski zbor Slovan poda svoj jesenski koncert v SDD na Recher Avenue.

3. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi v šolski dvorani MIKLAVŽEVANJE.

KULTURNA KRONIKA

ske umetnostno zgodovinsko znanost in jo dvignila v mednarodno priznanje. Stele se je v tem času udeleževal tudi aktivno katoliškega akademskega organizacijskega življenja, saj je bil urednik Zore, ter tudi delegat v mednarodnem katoliškem vseučiliškem gibanju, kar ga je vezalo že tedaj močno s Poljaki. Po promociji 1. 1912 je postal vodja Spomeniškega urada na Kranjskem, ter je takoj varstvo spomenikov postavil na moderne principe in ga pozneje razširil na vso Slovenijo. Toda že 1. 1914 ga je vojna zanesla na rusko fronto, kjer je prišel v rusko ujetništvo. Prav to pot je šel tudi njegov tovariš dr. Mole in našla sta se spet v Sibiriji, kjer se je Mole v Omsku celo habilitiral. Ujetništvo je Steletu dalo priložnost, da se je izpopolnil v vseh ne samo slovanskih, temveč tudi evropskih jezikih, Mole piše v Spominih, da celo tatarskih! Tako se je po svojem ogromnem znanju jezikov usposobil za poznejše delo na mednarodni gladini. Preko Sibirije, Vladivostoka, Japonske in Južne Amerike — če se ne motim, ga je pot vodila preko Buenos Airesa —, se je tako okrog sveta vrnil domov, kjer je takoj posegel v sredo kulturnega dogajanja po prvi svetovni vojni.

Kot vodja Spomeniškega varstva je popisal vso Slovenijo predvsem glede umetnin srednjega veka od 12. do 16. stoletja, ki so se njemu pokazale pravemu v celoti, v zgodovinski povezani, odvisnosti od tedanje evropske umetnostne prakse, pa tudi v lastni slovenski vrednosti in kvaliteti. Tega dela plod so njegove umetnostne zgodovinske študije v Domu in svetu, pozneje v Zborniku umetnostno zgodovinskega društva (Spomeniki kamniškega dela) in v knjigi Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih, ki je prva moderna sinteza umetnostnega dogajanja med Slovenci. Predhodni Stegenškovi, Mantuanijevi, Steskovici pa tudi Malovi pregledi so bili bolj registracija gradiva, kot njega razvojni oris in ocena. Odlej se je vedno bolj poglobljajal v slovensko srednjeveško stensko slikarstvo, ki je postalo osrednje njegovo torišče raziskavanj. Te je nato izdajal v več knjigah, predvsem v monumentalnih zvezkih Artis Sloveniae.

ki jih žal ni dovršil. Toda tudi na druga umetnostna polja je posegel, zlasti kot dolgoletni urednik Doma in sveta (skupno z dr. Koblarjem), in pozneje kot profesor na univerzi (po 1. 1938, ko je zapustil stolicu prof. Cankar), predvsem na arhitekturo. Tja ga je vabilo genialno delo njegovega prijatelja arhitekta Plečnika, kateremu je posvetil več knjig razlag in opisov (Arhitectura perennis, Napori in študije v DS). Toda tudi v naj-novejše sloge je vnašal svojo voditeljsko mnenje, saj je pravzaprav z njim v zvezi vznik in porast slovenskega ekspresionizma z brati Kralji in drugimi; da tudi v najnovejši abstraktni umetnosti je povzema! svoj glas in jo usmerjal v bodočnost. Ni bil samo umetnostni zgodovinar, temveč tudi umetnostni kritik. Prav na tem področju je dobil svoj svetovni glas, ki mu je pridobil ne samo Prešernovo nagrado v Ljubljani, temveč tudi Herderjevo v Nemčiji.

Toda Stele ni bil samo umetnostni zgodovinar. Bil je tudi organizator znanstvenih društev, ne samo Umetnostno zgodovinskega, ki ga je vodil, in ni bil samo član Moderne galerije, bil je vodja umetnostnega oddelka na Akademiji znanosti in umetnosti in urednik njega izdaj. Poleg tega je bil redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je bil tudi dopisni član zagrebške in srbske ter drugih mednarodnih društev. Bil je od začetka tajnik slovenskega PEN kluba, ki ga je večkrat — zaradi znanja tujih jezikov — zastopal pred mednarodnim svetom. Udeleževal se je kot predavatelj tudi bizantoloških, arheoloških in zgodovinskih mednarodnih kongresov, kjer sta bila njegovo delo in njegov glas vedno upoštevana kot mednarodno veljavna. Kot prijatelj poljskega naroda je bil pred vojno tudi častni konzul Poljske države v Ljubljani ter je bil tudi po vojni vabljen na Poljsko, o kateri kulturi je vedno rad pisal (Poljska 1939). Pa tudi pri uredništvih raznih reprezentativnih zbornikov, ki so jih izdajale slovenske oblasti pred vojno ali po njej, ni manjkala njegova roka, ki je bila vedno pripravljena delati in ustvarjati, nikdar pa razdirati, kakor je zapisal o njem njegov naslednik dr. Cevc. Pri Plečnikovi uredbi mesta Ljubljane je imel pred vojno veliko odločujočo besedo tudi Stele.

Vedno se je rad spominjal tudi emigracijskih prijateljev ter je z ljubeznijo in priznavanjem spremljal naše kulturno delo. Med nami ne bo pozabljen. Naj počiva v miru!

td

Help Wanted — Female

Female Help
DAYWORK — 2 days — references. — On Shaker rapid. Must speak English. 752-7393 —(174)

Help Wanted

Housekeeper, live in or out. Near Rapid Transit. Shaker Hts. area. Knowledge of English required. Call 752-1044. (176)

Cistilki

Dobita delo od 8 do 4 pop. in od polnoči do 7:30 zjutraj. Kličite Mrs. Toth 391-4934 okoli 6. pop. Morata razumeti angleško. —(176)

MALI OGLASI

For Sale—By Owner
Chardon Rd. area, brick bungalow, 4 bedrooms, family room, two baths, full basement. 5 yrs. old. Low \$40,000. Call 486-1985 (175)

Prijatelj's Pharmacy

IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. & E. 68 St. 361-4212

Sobe se odda
pet sob, z zajtrškim kottičkom, za odrasle, nič živali, na Neff Rd. Kličite 481-3797. (177)

For Sale

3 bedroom home in Willowick. All brick, carpeting, drapes, garage, bar rec. room, fenced in yard, barbeque. Low 30,000. Phone 531-6724 (177)

V najem

Dve stanovanji oddamo v St. Clairski okolici. Samo zakoncem. Oglasite se po 5 uri. 731-9431 (174)

Lastnik prodaja

Prostorna 2-družinska hiša je naprodaj blizu cerkve sv. Lovrenca. Za sestanek kličite 441-5498. —(174)

FOR SALE

6 room colonial, completely redecorated, attached garage, breakfast nook, 1½ bath, back porch, recreation room. 70 ft. landscape lot, Euclid, Ohio \$31,500. Call 731-9385. 28 avg, 1,5,8,11 sep)

Naprodaj

2-družinska hiša in trgovina, samo \$13,500.
3-družinska hiša, blizu cerkve Marije Vnebovzete. Možen dohodek \$250 mesečno. \$18,900.

PERME REALTY

731-4300 (174)

Naprodaj

Hiša za dve družini 5-6 sob vsako stanovanje, modernizirana, z aluminijem obita. na E. 74 St. blizu St. Clair Ave. dvojna garaža, greda. Kličite 881-1322 po 4. uri pop. (5,6,8,11,13,15 sep)

Dve hiše naprodaj

5-stanovanjska, zidana, s trgovskim prostorom.

Dvodružinska lesena hiša.

V okolici sv. Vida.
Kličite po 6 zvečer 361-5565 —(175)

Naprodaj

Dvodružinska hiša na Norwood Road, 5-4, z aluminijem obita, vsa podkletena, 2 plinska furance. Znižana cena \$10,000. \$1,000 naplačila.

MAINLINE REALTY

1191 East 79th Street

431-8182 221-9381 (174)

Hiša v najem

Šestsobno hišo oddajo v najem z odgovornostjo za vzdrževanje in \$100 mesečne najemnine na Richmond Heights. Kličite tel. 481-6662. —(176)

Iščem potomce

Iščem Freda Pakiz ali njegove potomce zaradi dediščine. On je živel v New Yorku okoli 1915 ali 1916. Pišite na: Jacob B. Graf, 59-02 Catalpa Avenue, Ridgewood, New York 11227 (175)

Delikatesen—Mlekarna trgovina
naprodaj, dober posel, v Grove-wood okolici, z poslojem ali ne.

Euclidski domovi

novi zidani za dve družini po 6-6 sob vsako stanovanje, tri spalnice built-in oven, range in dishwasher. Velika kuhinja, formalna jedilna soba, pregrajena klet, in dve priključeni garaži.

Euclid—Russell razvoj

(development)

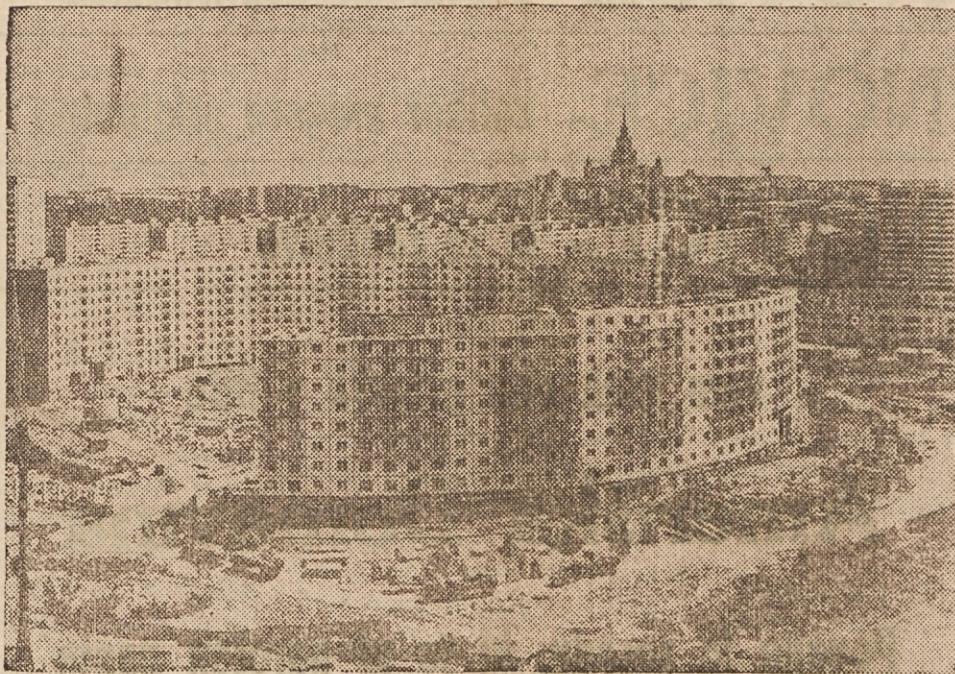
novi zidani ranči, dvojni priključeni garaži, tri spalnice, polna klet. Se lahko takoj selite.

UPSON REALTY

499 E. 260 St. RE 1-1070 (178)

Ženitna ponudba

Slovenec, živec blizu Toronta, s stalno službo in lastnim domom, želi spoznati dekle srednje postave v svrhu ženitve. Starost do 38 let. Samo resne ponudbe poslati na Ameriško Domovino pod značko "Sreča v jeseni". —(Sept. 15,22,29)

MOSKVA GRADI — Med vsemi glavnimi mesti na svetu je menda v Moskvi največje pomanjkanje stanovanj. V zadnjih letih gradijo vedno več, da bi tej stiski odpomogli. Na sliki vidimo gradnjo novega stanovanjskega bloka v obliki kroga. Poslopje z 9 nadstropji bo imelo prostora za 900 družin.

ČRNA ŽENA

ZGODOVINSKA POVEST

"Nikogar. — Ni videla, odkod je mož prišel, ne kam je šel — samo mudilo se mu je zelo. — Prejšnji dan je slišala, da se je na Brdih zgubil neki kmet; takoj ji je prišel na misel ta nesrečni mož, ki ji je izročil pismo; zato je poskrbela, da je mogla pismo kmalu oddati."

"In sicer ne veš nič več, Stefan?"

"Prav nič. Včeraj zvečer sem vpraševal po Ljubljani in stikal po vseh oglih in kotih, pa nisem niti za pičico bolj na jasnem. — Nihče ni nič vedel ali slišal."

"Čudna je pa vendar ta stvar, zares čudna in zapletena! — In šele pismo, — nikakor si ne morem misliti, kako bi se moglo vse skupaj enotno razrešiti."

"Jaz tudi ne vem; ampak vedno sem si mislil, da tu zadaj tiči nekaj."

"Za božjo voljo vendar, kaj tiči za tem?" je kriknila Zalka, ki se je ob zadnjih Stefuljčkovih besedah vzbudila kakor iz globokih, težkih sanj; "Stefan, ti nekaj veš, ti nekaj veš! Pri vseh svetnikih te prosim, povej mi, kar veš, nikar me ne pusti v negotovosti!"

"Zalka, bodi pametna," ji je odvrnil možek nekoliko vznemirljivo; "če bi kaj vedel, bi ti bil že zdavnaj povedal. Imam samo tako svoje misli, ki pa niso veliko vredne, ker sem napol nor."

"Stefan, povej vendar, kakšne misli imaš?" se je vtaknil v pogovor Anželj, "ti poznaš ljudi in v tvoji glavi zraste več, kakor kažeš na zunaj; povej, kako se ti zdi vsa stvar?"

"Ah, res je na svetu veliko prevar," se je delal gluhega možek.

"Stefan, pojdi no, nikar se ne delaj tako nevednega!" ga je prosil Anželj, "saj vendar kar čutim, da veš več, kakor hočeš povedati."

"Seveda je hudo, za tujo mizo se vsedati," se je potajil Stefuljček.

Kadar je možek začel tako vezati besede, je bil ves trud zaman; ob taki priliki ni prišlo nič

več pametnega iz njegovih ust.

"Toda, Stefan, če kaj veš, bodi vendar tako dober in mi nikar ne zakrivaj še nadalje!" je vila roke in ga jokaje prosila Zalka; "poglej, usmili se moje bede, reši me negotovosti, daj, povej!" — Francetovo pismo je tako čudno, prihajajo mi v glavo najraznovrstnejše misli. — Stefan, povej, za božjo voljo te prosim, pri vseh svetnikih te prosim, povej, kaj je z mojim Francetom?"

Ta jokajoča prošnja je pa na možka tako vplivala, da se je kar zganil. Resno je nagubančil čelo, si z roko nalahno pogladil po sencih se vsipajoče sive kodre, bistro premotril plakajočo ženo in ji nato začel pripovedovati:

"Zalka, gotovega res nič ne vem, ampak nekaj si domnevam. Če se le ne motim, je France še na Kranjskem in se bo svojčas zopet pokazal. Kaj ga je odvedlo z doma, je tudi zame zagonetno vprašanje; a vendar mora biti nekaj dobrega. — Zalka, saj me poznaš, jaz sem le tisti napol nori in napol gluhi možek in zato premalo slišim; ampak oči imam pa kakor jastrebi in vidim marsikaj podnevi in ponoči, česar drugi ljudje ne opazijo. — Pa me je tudi po vsej deželi dosti kakor slabega denarja — in zato bi moralo biti presneto čudno, da bi na svojih potih nikdar ne srečal Franceta. In če ga najdem, Zalka, se smeš name popolnoma zanesti, da ti ga takoj pripeljem nazaj! Dotlej pa nikar preveč ne jokaj, da ne zbolíš, ne tuhtaj in ne razmišljaj vedno naprej, saj nič ne pomaga, ampak vso zadevo izroči in prepusti ljubemu Bogu, ki čuva nad teboj. — Sedaj pa: Bog te obvaruj! Jaz odpotujem takoj. Nemara me bodele kmalu zopet videli in tedaj bom imel za vas gotovo kako sporočilo." — Med temi besedami je potegnil svoj vihravi klobuk bolj globoko na čelo in urnih korakov odšel skozi vrtna vrata ne zmeneč se za slovo in za pozdrave, ki so mu jih izročali Zalka in njeni sorodniki na pot.

III.

Kroparski možek pa vendarle ni imel prav. Bregar že ni bil več na Kranjskem, ampak daleč na tujem. — Črna žena ga je namreč resnično odvedla s seboj. Zgodilo se je pa takole:

Oni večer, ko je France podil s sekiro v roki črno ženo, se je odločila zanj usoda. Črna žena je dirjala nekaj časa tako hitro pred njim, da je že skoro obupal, da bi jo mogel kje dohiteti.

SCHOOLMATES—This two-piece outfit is as perfect in a math class as it is in a crafts class. The butcher apron of brown cotton suede tops a long-sleeved cotton shirt in a brown and white wallpaper stripe. White collar and cuffs add a fresh look to the Cinderella design.

Jedva pa je prisopihala v gozd, je hipoma obstala. Vpehani kmet se ji je že toliko približal, da bi jo bil lahko zagrabil za roko, toda čudna postava je mahoma odskočila na stran in izginila komaj slišno ihteč v grmovju. France ji je sledil dalje, preperelo dračje, ki je pokalo pod nogami črne žene, mu je kazalo smer, v kateri je strah drvil naprej po gozdu. Čez nekaj minut je bela postava zopet naenkrat obstala, kakih sto korakov oddaljena od Franceta. Ta je ves vznemirjen pobral precej debel kamen in zakričal: "Stoj, sicer — —!"

Za odgovor je čul le prezirajoče hohotanje in postava mu je zopet izginila izpred oči. Zdelo se mu je, kakor da se je pogreznila v zemljo. V istem trenutku se je tudi sam spodteknil nad neko korenino in padel ravno na rob nekega majhnega grička; kamen je zdrčal po rebri in tudi sekira, katero je doslej držal v levi roki, je odletela na tla in mirno obležala. Hitro se je dvignil, pobral sekiro in zamahnil z njenim ušesom po bližnji debeli smrekici, da bi s tem prestrašil belo prikazen. Vsled silnega udarca mu je zagomazelo po rokah in je moral zato sekiro spustiti na tla. V tem trenutku je pa že stala ob njegovi strani črna žena. Še preden je mogel pobrati sekiro in zamahniti njo po čudni postavi, se mu je ta

obesila na vrat in na vse grlo je čala:

"Moj Radko, moj mož!"

"Kdo si in kaj hočeš?"

Črna žena se je še tesneje oklepala njegovega vratu in mu nekoliko mirneje odgovorila: "O, Radko, ali me več ne poznaš? — Svoje žene?"

"Nigana!" je kriknil ves iz

sebe France. "Torej so resnično duhovi? — Toda tvoj dihanje je tako topel — tako vroč kakor resnično življenje."

"Saj vendar nisem duh, saj imam meso in kri kakor ti, pogledaj, saj živim — tvoja žena — Nigana."

"Kako to? saj si vendar zgora v pastirski koči pri Krsna-

vopolju... Miloš je prisegel pri zvezdah, da si zgorela in na pogorišču so našli v pepelu tvoje briljantne okraske."

"Kratrat, ko nas je napadla turška roparska tolpa, je tičal Miloš precej daleč od nas v nekem grmu. Torej ni mogel vsega videti, kar se je zgodilo. — V naši družbi sem bila edina ženska samo jaz in Turki so me izvlekli iz kože. Vse moje tvariše so pa pahnili nazaj v kočo in jih z njo vred sežgali. — Vse svoje okraske sem izročila Dinu v varstvo — zlato je v ognju pogorelo, kamne so pa pozneje izkopali iz oglja in pepela... Evo jih — ali jih mar ne poznaš?"

"Nigana! — Nigana! — Je-li mogoče? Ali je resnica?"

"Prisegam ti pri svetlih zvezdah. — Glas je tvoj — dihanje je tvoje — in ravni tako tvoja postava... Toda tvoja barva — tvoja polt?"

"Ta barva ni naravna. — Saj vendar poznaš sredstvo, s katerim si cigani barvajo kožo... Če se s tem štirikrat pomažeš, imaš kožo črno kakor oglje."

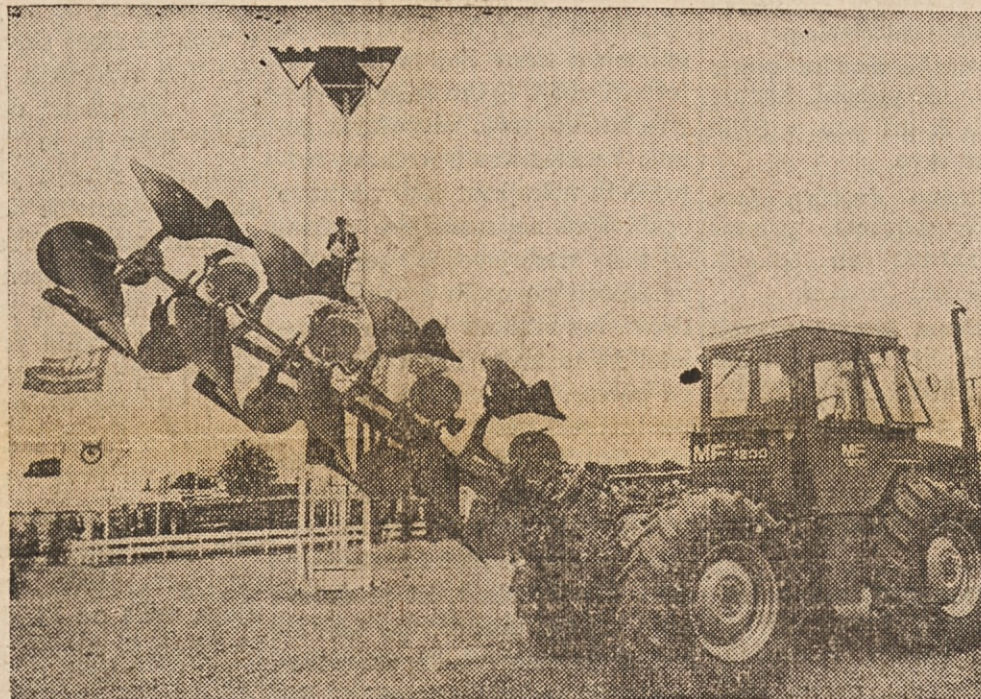
"Pa čemu si se tako pobarvala? zakaj si se tako skrivala — zakaj si strašila ljudi?" jo je vprašal ostro mož.

(Dalje prihodnjic)

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

AMERIŠKA DOMOVINA

bi morala biti
v
vsaki slovenski hiši

NAJCIVILIZIRANEJSI TRAKTOR — Tako so poimenovali njegovi izdelovalci na Angliškem traktor na sliki, ki ima kabino varovano proti hrupu in tresenju, je opremljen s prežračevalno napravo, ima ogrev in udoben naslonjač na vinilnih tleh. Traktor je bil razstavljen na ogled na razstavi poljedelskega orodja in strojev v Stoneleigh na Angliškem.

NOVICE- z vsega sveta

NOVICE- ki jih potrebujete

NOVICE- ki jih dobite še sveže

NOVICE- popolnoma nepristranske

NOVICE- kolikor mogoče originalne

NOVICE- ki so zanimive

vam vsak dan prinaša v hišo

Ameriška Domovina

Povejte to sosedu, ki še ni naročen nanjo

TUJSKI VODNIKI — Oslo in pet drugih mest na Norveškem je najelo posebne "tujske vodnike", ki pomagajo tujim obiskovalcem določenega cilja, da se ne izgube.

IZ NEKDANJIH DNI — Deklica stoji ob stari banji za kopanje sede na trgu starine v New Yorku, pa jo, kot izgleda, banja ne zanima dosti.

ŽENINI IN NEVESTE!

NAŠA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
VAM TISKA
KRASNA POROČNA VABILA
PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE
VZOREC PAPIRJA IN ČRK

Ameriška Domovina
6117 St. Clair Avenue 431-0628

V blag spomin

12. OBLETNICE, ODKAR
NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL
NAŠ LJUBLJENI SOPROG,
OČE IN STARI OČE,

Charles Benevol

ki je umrl 11. septembra 1960

Ura slovesa pred leti je bila, težke ločitve spomin se budi, ljubezen do Tebe pa vedno je živa, v našem življenju kot lučka gori. V miru božjem sladko snivaj, dragi, nepozabni nam, v nebesih rajsko srečo uživaj! Do svidenja na vekomaj!

Zalujoci:

MARIE — soproga
hčere, vnuk in vnukinje
in zetje
Cleveland, O. 11. septembra 1972.